

Huvudman

HUDIKSVALLS KOMMUN
kommun@hudiksvall.se

Beslut

Datum 2025-04-28

Dnr SI 2024:9061

Sida 1 (28)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Friggesundsskolan i Hudiksvalls kommun.

Beslutet i korthet

Skolinspektionen har hösten 2024 inlett en tillsyn av Friggesundsskolan i Hudiksvalls kommun. Skolinspektionen har besökt skolan den 10 och 11 december 2024.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende extra anpassningar och särskilt stöd samt garantin för tidiga stödinsatser. Bristerna är allvarliga då det handlar om brister i flertalet steg i arbetsgången med stödinsatser vid skolenheten som medför att många elever vid Friggesundsskolan antingen inte får eller riskerar att inte få det stöd de har rätt till. Det föreligger även brister som rör trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Det finns en otrygghet i elevernas skolmiljö och det förekommer att lektioner inte kan genomföras på grund av ordningsstörningar. Det framgår bland annat att det finns brister i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero samt för att motverka kränkande behandling. Det saknas en samsyn kring skolans ordningsregler och dessa följs inte heller upp under medverkan av eleverna. Det genomförs vidare inte en utredning i de fall då elever vid upprepade tillfällen stört ordningen. Flera av de brister som konstaterats har pågått en längre tid. Skolinspektionen bedömer att de ovan påtalade bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet i dessa delar förenas därför med vite.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister när det gäller extra studietid och förelägger därför huvudmannen att vidta åtgärder inom detta område.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vid vite av 1 500 000 kronor senast den **10 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar, särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser, trygghet och studiero samt kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Hudiksvalls kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Hudiksvalls kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. I uppföljningen ska skolans rutiner för arbetet, tillgång till utrustning, material och personella resurser ingå. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder. (3 kap. 5, 7, 9 §§ och 4 kap. 4 § skollagen; förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, nedan Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar)
2. Se till att extra anpassningar dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplaner för årskurs 1–5. Redogör för de åtgärder som vidtagits för att extra anpassningar ska dokumenteras i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 5 § och 10 kap. 13 § skollagen)
3. Se till att, vid minst ett tillfälle i maj 2025 samt ett tillfälle i augusti 2025, informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Om det kommer ny personal till skolan efter att sådan information har lämnats ska även den nya personalen få motsvarande information. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)
4. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd inleds för varje anmälan om behov av särskilt stöd som görs till rektorn eller den rektorn har delegerat uppgiften att ta emot anmälningar till. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 5 maj till 3 oktober 2025 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Inkom med ovan angivna dokumentation. (3 kap. 7 § skollagen)
5. Se till att underrätta elevens vårdnadshavare om att beslut om åtgärdsprogram kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd och hur man går till väga i samband med att de

får del av beslutet. Huvudmannen ska, för de åtgärdsprogram som utarbetas och beslutas under perioden 5 maj till 3 oktober 2025, redovisa när och hur elevens vårdnadshavare underrättats om hur beslutet kan överklagas. (33 § förvaltningslagen och 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen)

6. Se till att elever ges det särskilda stöd som är beslutat i elevernas åtgärdsprogram (3 kap. 7 och 9–10 §§ skollagen).
7. Se till att beslut om åtgärdsprogram utvärderas i enlighet med vad som beslutats i åtgärdsprogrammet. Huvudmannen ska redovisa vilka av skolans åtgärdsprogram som utvärderats under perioden 5 maj till 3 oktober 2025. (3 kap. 9 § skollagen)

Garantin för tidiga stödinsatser

1. Se till att vid minst ett tillfälle under maj 2025 och ett tillfälle under augusti 2025 informera lärare och personal i elevhälsan om skollagens reglering kring garantin för tidiga stödinsatser samt om skolans rutiner kring detta. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 4, 4 a och 4 b §§ skollagen)
2. Se till att ansvarig lärare, för varje elev som lärarna utifrån användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial i förskoleklassen eller ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i lågstadiet bedömer att det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk eller matematik, gör en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling. Den särskilda bedömningen ska göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Dokumentation avseende när och hur en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens har genomförts under perioden 5 maj till 3 oktober 2025 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen)
3. Se till att ansvarig lärare i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens planerar för extra anpassningar eller att det görs en anmälan till rektorn enligt 3 kap. 7 § skollagen om det efter en särskild bedömning kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Inkom med en redogörelse för de elever i förskoleklass

och lågstadiet som efter en särskild bedömning under perioden 5 maj till 3 oktober 2025 har bedömts

- a. ska ges extra anpassningar, respektive
 - b. ska anmälas till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd, samt datum för när en utredning om särskilt stöd har inletts (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).
4. Det som anges i punkt 3 ovan gäller även om det redan utifrån resultatet av ett nationellt kartläggningsmaterial i förskoleklassen eller ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i lågstadiet kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk eller matematik. I sådant fall behöver inte någon särskild bedömning göras. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen)

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön och studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende trygghet och studiero, lektionsstruktur, organisation kring rastvakter samt medverkan av elevhälsan i arbetet med trygghet och studiero. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder. (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen)
2. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle följer upp ordningsreglerna och hur de följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Eleverna ska medverka vid uppföljningen. Inkom med en redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av analysen samt en beskrivning av genomförda åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)
3. Se till att rektorn beslutar om skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Skolenhetens skriftliga rutiner ska ges in till Skolinspektionen. (5 kap. 4 e § skollagen)
4. Rektorn ska se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Utifrån resultatet av utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske

med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden 5 maj till 3 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

5. Se till att den disciplinära åtgärden utvisning ur undervisningslokalen dokumenteras av den som utfört åtgärden. (5 kap. 7 och 24 §§ skollagen)
6. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs i den egna verksamheten för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under läsåret 2025/26 samt en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från föregående år har genomförts. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna. (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen samt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)
7. Se till att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur många anmälningar som kommit in under perioden 5 maj till den 3 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen Hudiksvalls kommun att senast den **10 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen rörande extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Hudiksvalls kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Hudiksvalls kommun ska vidta följande åtgärder

Extra studietid

1. Huvudmannen ska se till att samtliga elever i årskurs 4–6 ges möjlighet att delta på den extra studietiden. Huvudmannen ska inkomma med scheman eller annan dokumentation där det framgår när den extra studietiden erbjuds. (10 kap. 5 a § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:9061) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har, utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2024, inlett en tillsyn av grundskolan Friggesundsskolan i Hudiksvalls kommun. Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–6. Det går cirka 70 elever vid skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Friggesundsskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser, extra studietid, trygghet och studiero samt kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt rektorn och den biträdande rektorn mellan den 10 och 19 december 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat aktuella åtgärdsprogram, skolans plan mot kränkande behandling och skolans ordningsregler. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet, men har inte inkommit med några synpunkter.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i utredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att

nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Flera elever säger att lärare inte alltid hinner hjälpa elever. Flera lärare uppger att de inte kan följa skollagens krav när det gäller att ge elever stöd och att lärarna inte alltid hinner ge extra anpassningar till elever i behov. Lärare uppger vidare att alla elever inte får ta del av extra anpassningar i form av fysiska hjälpmedel som exempelvis skärmar då skolan behöver prioritera vilka elever som har störst behov och att skolan har svårt att få till insatser för elever som är i behov av extra anpassningar i form av intensivperioder. Specialpedagogen berättar att extra anpassningar för elever uteblir då specialpedagogen tvingas till akuta insatser eller agera vikarie för frånvarande personal. Specialpedagogen uppger vidare att fem elever har missat insatser som exempelvis lästräning på grund av att specialpedagogen inte har kunnat genomföra dem. Lärare uppger att flera tjänster försvunnit från skolan under läsåret och att de ser behov på skolan som det inte är möjligt att tillgodose.

Den biträdande rektorn uppger att eleverna får extra anpassningar utifrån de behov som rektorerna känner till. Rektorn säger dock att skolans arbete med extra anpassningar inte har fungerat och att det är svårt för personalen att skilja på extra anpassningar och särskilt stöd.

Lärare, representanter för elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn uppger att dokumentation av extra anpassningar inte alltid hinns med, även om de extra anpassningarna enligt lärare kan dokumenteras i skolans lärplattform.

Anmälan av elever i eventuellt behov av särskilt stöd

Flera lärare, elevhälsan och den biträdande rektorn uppger vid intervju att det inte finns någon uttalad rutin för när och hur en lärare ska anmäla utredningsbehov av särskilt stöd. Lärare uppger dock att om extra anpassningar inte fungerar för en elev kan lärare boka tid på möte med elevhälsan där de exempelvis kan diskutera elevers behov av extra anpassningar. Lärare, elevhälsan och den biträdande rektorn uppger att utredningsbehov av särskilt stöd för en elev anmäls på dessa möten. Den

biträdande rektorn uppger dock samtidigt att anmälan om utredningsbehov ska gå igenom skolans lärplattform. Enligt rektor finns det inte någon nedskriven rutin utan lärare gör på olika sätt.

Gällande om lärare gör anmälan till rektorn när elever trots extra anpassningar riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas, uppger lärare att uppgifter om extra anpassningar inte finns dokumenterade eftersom elevhälsan varit bristfällig under en längre tid. Specialpedagogen försöker arbeta ikapp men lärarna räcker inte till. Lärare uttrycker att de inte hinner vara så professionella som de önskar vara. Angående om elever anmäls uppger lärare att de får göra ett urval och prioritera bland eleverna.

Lärare uppger vid intervju att det finns två elever som trots extra anpassningar riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Lärarna uppger vidare att det kunskapsmässigt finns "många svaga elever" i årskursen och att de nu behöver prioritera en av dessa elever. Uppgifterna bekräftas av specialpedagogen. En lärare uppger att en av eleverna är anmäld för utredningsbehov av särskilt stöd i september eller oktober 2024, medan specialpedagogen uppger att ingen av eleverna är anmälda men att eleverna har haft extra anpassningar under höstterminen 2024. Lärare uppger vidare att en elev trots extra anpassningar i engelska och matematik fortsatt inte når de betygskriterier som gäller i aktuella ämnen. På frågan om det finns fler elever som är anmälda för utredningsbehov av särskilt stöd än de fem elever som har pågående utredningar, uppger rektorn och biträdande rektorn att det finns fem elever med pågående utredningar och tre elever med åtgärdsprogram, men att det sannolikt kommer att öka när rutinerna är på plats.

Elevhälsan uppger att flera elever har haft extra anpassningar under vårterminen och/eller höstterminen 2024 men att det i flera fall är svårt att veta om anpassningarna gett effekt eftersom alla anpassningar inte finns utvärderade, dokumenterade och/eller är uppdaterade i skolans lärplattform. Detta gäller i vart fall sex elever. Den biträdande rektorn uppger att denne fått höra att det finns elever i behov av stöd och därför har efterfrågat underlag, men då underlag saknats har det inte kunnat göras en bedömning av huruvida eleverna är i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram.

I intervjusvaren från såväl lärare, representanter för elevhälsan och rektorer uttrycks att skolan inte haft en fungerande elevhälsa under flera år och att skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd är eftersatt.

Utredning av elever i eventuellt behov av särskilt stöd

Rektorn uppger att det är rektorn i samråd med specialpedagog som tar beslut om att en utredning av särskilt stöd ska starta. Enligt elevhälsan genomförs utredning om särskilt stöd av specialpedagog och mentor. Rektorn uppger att utredning om särskilt stöd påbörjas någon dag efter att anmälan om särskilt stöd inkommer. Enligt de uppgifter Skolinspektionen tagit del av finns det pågående utredningar avseende fem elevers behov av särskilt stöd i slutet av höstterminen 2024. Lärare uppger att en av dessa elever har problem med läsningen, och att eleven är "lyft" till elevhälsan under flera årskurser, men att det "fastnar där". De ska göra en kartläggning men det arbetet har också "fastnat". Representant för elevhälsan uppger att eleven inte har fått det stöd eleven behöver. Lärare uppger att en av eleverna dagligen missar undervisning och har gjort det i flera år. Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att eleven halkar efter på grund av att eleven inte får den undervisning som eleven har rätt till och uppskattar att eleven på grund av sina svårigheter missar hälften av sin undervisning.

Lärare uppger vidare att det kan förekomma att det inte går att genomföra lektioner på grund av det ordningsstörande beteende som vissa elever uppvisar. En representant för elevhälsan uppger att vissa elever kan hamna i affekt så att eleverna inte kan delta i undervisningen. När det gäller situationen på skolan uttrycker en lärare att eleverna i en klass på lågstadiet inte får den undervisning som behövs och som är viktig i läsinläringen samt att personalen inte räcker till. Eleverna får inte arbetsro och det finns många elever som inte når kriterier för bedömning av kunskaper.

Arbetet med åtgärdsprogram och genomförande av särskilt stöd

Elevhälsan och rektorn uppger att det är rektorn som fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram efter genomförd utredning om särskilt stöd. Vid intervju med elevhälsan framkommer att specialpedagogen meddelar vårdnadshavarna muntligt via telefonsamtal att det fattats ett beslut om åtgärdsprogram, men att vårdnadshavarna inte får information om möjligheten att överklaga beslutet. Rektorn uppger att det är specialpedagogen som har ansvaret att informera vårdnadshavarna kring beslut om åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om åtgärdsprogram för två elever vilka är de beslut om åtgärdsprogram som finns på skolan vid tiden för skolbesöket den 10 och 11 december 2024. Av en av elevernas åtgärdsprogram framgår bland annat att eleven har specialpedagogiska insatser vid två tillfällen i veckan. Specialpedagogen uppger att insatsen inte alltid blivit av då specialpedagogen på grund av andra arbetsuppgifter inte kunnat genomföra denna, men har svårt att uppskatta hur många

gångar insatsen inte genomförts. Specialpedagogen uppger att denne gjort en uppföljning av elevens kunskaper under höstterminen 2024 och att behovet hos eleven kvarstod.

Lärare och elevhälsan uppger att den andra eleven, vars åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av, hade beslut om anpassad studiegång under vårterminen 2024 men att åtgärdsprogrammet avslutades vid förra läsårets slut. Den biträdande rektorn uppger att eleven under höstterminen 2024 inte har anpassad studiegång men att möjligheten diskuteras. Rektorn uppger att det som står i elevens åtgärdsprogram inte stämmer. Rektorerna uppger vidare att det inte finns något antecknat om att det tagits ett formellt beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet. I skolans system finns inte något antecknat sedan mars 2024, men elevens åtgärdsprogram bekräftades i slutet av maj och datum för utvärdering är i februari 2025.

Rättslig reglering

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Enligt 10 kap. 13 § skollagen ska läraren i årskurs 1–5 en gång per läsår i en skriftlig individuell utvecklingsplan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Av förarbetena framgår att stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska dokumenteras i den skriftliga individuella utvecklingsplanen, i de fall det föreligger en skyldighet att upprätta en sådan (prop. 2013/14:160 s. 32).

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en bra miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen (Lgr 22, 2.2 Kunskaper).

Anmälan och utredning om särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen följer bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att

elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Beslut om åtgärdsprogram

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat 33 § om överklagandehänvisning. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Enligt 33 § förvaltningslagen ska en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske, men en underrättelse ska alltid vara skriftlig om en part begär det.

Av förarbetena till 33 § förvaltningslagen framgår att en underrättelse om ett beslut kan vara skriftlig eller muntlig. Även om myndigheten har en valfrihet i fråga om formen torde det typiskt sett vara lämpligt att myndigheten även lämnar en skriftlig underrättelse. En muntlig underrättelse bör lämnas endast i undantagsfall, främst då handläggningen i sin helhet har skett muntligt och beslutet är enkelt att motivera och förstå. Myndighetens val av underrättelseform måste ske även med beaktande av det allmänna kravet på service och de allmänna utgångspunkterna för handläggningen. (Prop. 2016/17:180 s. 324f.)

Huvudmannens och rektorns ansvar

Av 2 kap. 34 § andra stycket följer att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen på huvudmannanivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen genomförs även på skolenhetsnivå. (4 kap. 3-4 §§ skollagen.)

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9–10 §§ skollagen). Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22 avsnitt 2.8, Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Friggesundsskolan brister i arbetet med extra anpassningar. Av utredningen framgår att lärarna har svårt att hinna med att ge extra anpassningar. Det framkommer även att det finns elever på skolan som inte ges extra anpassningar på grund av bristande tillgång till utrustning och material för arbetet med att utforma lärmiljön eller där planerade extra anpassningar i form av specialpedagogiska insatser uteblir. Skolinspektionen bedömer att det även är en brist att de extra anpassningar som elever i årskurs 1–5 har inte alltid dokumenterats i elevernas individuella utvecklingsplaner.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det föreligger brister i skolans arbete med anmälan till rektor när elever är i behov av särskilt stöd. Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns elever som getts extra anpassningar men som lärarna fortsatt befarar inte kommer att uppfylla gällande betygskriterier eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, men som inte har anmälts till rektor eller där lärarna och elevhälsan eller rektor lämnar olika uppgifter om huruvida en anmälan har gjorts. Lärare uppger att de får göra ett urval och prioritera bland eleverna när det gäller att göra anmälningar till rektor. Det framkommer att det för en del personal är otydligt när och hur elever ska anmälas för utredning av stödbehov. Vidare framkommer att det i flera fall saknats underlag för att bedöma om givna extra anpassningar gett effekt.

När ett beslut om åtgärdsprogram för en elev fattats behöver elevens vårdnadshavare få del av det fullständiga innehållet i åtgärdsprogrammet och få information om att beslutet kan överklagas och hur man går till väga. Av utredningen framkommer att skolan inte ger vårdnadshavare sådan

information om överklagande av åtgärdsprogram, vilket utgör en brist. Att sådan information inte lämnas är allvarligt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Av utredningen framkommer vidare att det föreligger brister när det gäller genomförande av särskilda stödinsatser i de två åtgärdsprogram som fanns på skolan vid tiden för Skolinspektionens besök. Det framgår att en elev inte fullt ut erhåller det särskilda stöd i form av specialpedagogiska insatser som framgår av elevens åtgärdsprogram. Att eleven får det särskilda stöd som skolan beslutat om och som eleven är i behov av är av stor vikt för elevens möjligheter att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen kan vidare konstatera att det föreligger brister i arbetet med åtgärdsprogram för en elev som bedömts vara i behov av en anpassad studiegång. Av utredningen framkommer att skolan inte längre genomför insatser i enlighet med det åtgärdsprogram som beslutats. Detta görs såvitt framgår utan att skolan ännu utvärderat insatserna, rektorn har inte heller fattat beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet. Det framgår även att det föreligger en osäkerhet kring elevens stödbehov. Skolinspektionen vill i detta sammanhang betona att en utvärdering är en mer systematisk analys och helhetsbedömning av hur åtgärderna i ett åtgärdsprogram fungerat och syftar till att se över om de insatser skolan beslutat om gett effekt. I vissa fall har en elev behov av särskilt stöd under en längre tid och skolan anledning att vid flera tillfällen ta ställning till elevens stödbehov och fatta nya beslut om åtgärdsprogram. Det är då vanligt att resultatet från uppföljningen och utvärderingen av de insatta åtgärderna används som kompletterande utredningsunderlag inför det nya beslutet.

Skolinspektionen bedömer att bristerna i arbetet med stöd och särskilt stöd är allvarliga och försvårar förutsättningarna för elever att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det finns brister i flera steg i processen som medför att flera elever inte ges eller riskerar att inte ges det stöd eller särskilda stöd som de behöver och har rätt till. Det saknas implementerade rutiner för arbetet och lärare och elevhälsa uttrycker svårigheter att hinna med delar av sitt uppdrag. Skolpersonal behöver prioritera mellan elever, i vissa fall har det även tagit lång tid innan en utredning av elevs behov av särskilt stöd inletts trots att elevens omfattande svårigheter i skolsituationen varit kända. Lärare, elevhälsa och skolledning har även bekräftat bilden av att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd är eftersatt. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. I detta ligger också att se till att det finns fungerande rutiner för vad som gäller när personal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att skolan använder sig av det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass samt det nationella bedömningsstödet i årskurs 1. Läraren i förskoleklass uppger den 11 december 2024 att de inte har hunnit med att genomföra alla delar i kartläggningsmaterialet men att de ska försöka att hinna det innan jullovet. Lärare uppger vidare att det finns två elever i förskoleklass samt två elever i årskurs 1 som inte uppfyller eller riskerar att inte uppfylla aktuella kriterier för bedömning av kunskaper. Det har under höstterminen 2024 inte genomförts någon särskild bedömning av elevernas kunskapsutveckling då detta inte hunnits med. Enligt lärarna har kartläggningar, bedömningsstöd och analyser av dem inte varit prioriterat. Lärarna och elevhälsan uppger att den insats som finns för eleverna är språk- och matematikverkstad, vilket är undervisning som är organiserad för alla elever i årskurs F-2. De ska försöka satsa extra på eleverna under vårterminen.

Elevhälsans representanter berättar att de har svårt att hinna med garantin för tidiga stödinsatser då det är mycket akut arbete på skolan som tar elevhälsans tid i anspråk. Specialpedagogen bekräftar att särskilda bedömningar inte har hunnits med under vår- eller hösttermin 2024. Specialpedagogen berättar även att det är specialpedagogen, utifrån att hen även är undervisande lärare, som genomfört bedömningsstödet med eleverna i årskurs 1 höstterminen 2024 och att specialpedagogen då på så sätt gjort en särskild bedömning. Specialpedagogen uppger även att hen i rollen som specialpedagog aldrig gjort någon särskild bedömning men att hen tänker sig att en särskild bedömning är när lärare och specialpedagog tillsammans ser över hur det gått för eleverna i olika delar och vilka åtgärder som behövs för att stödja eleverna framåt. Vidare framkommer att skolan inte genomförde någon särskild bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella proven i dåvarande årskurs 3 under vårterminen 2024. Däremot har specialpedagogen och läraren i årskurs 3 under höstlovet 2024 tittat på resultatet från de nationella proven för elever i nuvarande årskurs 4.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 4 § skollagen framgår bland annat att det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla

kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § (extra anpassningar) eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §. Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 5 eller 7 § redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §.

Enligt 3 kap. 4 a skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 § och vid planering av stöd som anges i 5 § när det upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i förskoleklassen eller lågstadiet. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens.

Enligt 3 kap. 4 b § skollagen ska det i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet genomföras en uppföljning av extra anpassningar som getts i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

Av 8 kap. 2 och 9 kap. 22 b §§ skolförordningen (2011:185), 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande (SKOLFS 2019:16) samt 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 (SKOLFS 2016:66) framgår att Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande ska användas vid avstämningstillfällen under höstterminen i förskoleklassen samt under både höst- och vårterminen i årskurs 1.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser. Det framgår att skolan saknar fungerande rutiner kring arbetet med garantin för tidiga stödinsatser då det under flera terminer funnits svårigheter att hinna genomföra detta i föreskriven ordning. Elevhälsans personal uppger att behovet av akuta insatser gör att de har svårt att hinna med arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Det framgår att inga särskilda bedömningar genomfördes för elever i årskurs 1 och 3 vårterminen 2024. Det framkommer även att inga särskilda bedömningar ännu i slutet av december månad genomförts i förskoleklass

höstterminen 2024. Enligt skolpersonal är skälet att det inte funnits tid för att genomföra särskilda bedömningar. Trots att det framgår att lärare redan under arbetet med kartläggningsmaterial och bedömningsstöd identifierat elever som kan befaras inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik har det inte heller genomförts en planering av extra anpassningar i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens eller gjorts någon anmälan av elevernas behov av särskilt stöd. Samråd med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning eller vid sådan planering av extra anpassningar som nämns ovan behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren själv har specialpedagogisk kompetens.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten och studieron på skolan

Lärare och elevhälsa uppger att det finns lärare som inte kan genomföra undervisningen i vissa klasser med anledning av bristande studiero samt att det förekommer ordningsstörningar under lektionerna, vilket beskrivs ske flera gånger i veckan. Lärare beskriver att elever kan uppvisa ett kraftigt utåtagerande beteende mot andra elever och personal. Som framgår ovan under avsnittet om skolans arbete med särskilt stöd uttrycker lärare att personalen inte räcker till och att elever inte får arbetsro samtidigt som många elever inte når kriterier för bedömning av kunskaper. En representant för elevhälsan uppger att elever i affekt ofta hamnar utanför klassrummen där personalen inte alltid kan ha tillsyn över eleverna. Den biträdande rektorn uppger att det har dragits ned på personal men att tanken är att det i de lägre årskurserna ska vara fler vuxna i klassen. Det har dock inte blivit så utan lärarna är ensamma med utåtagerande elever. Den biträdande rektorn uppger att hen inte kan svara på hur mycket undervisningstid som elever går miste om.

Elever i mellanstadiet och även lärare beskriver att studieron varierar, att det ibland är pratigt och att det finns vissa elever som stör studieron genom att springa runt, lämna klassrummet och röra sig i korridorerna. Elever berättar vidare att studieron är sämre när de har vikarier samt att en anledning till den bristande studieron är att elever inte får hjälp och inte förstår vad de ska arbeta med. Upplevelsen av studieron varierar bland lärarna, då några ser studieron som ganska dålig, medan andra upplever att det skett en förbättring.

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn beskriver bristande trygghet på skolan, exempelvis i form av ett hårt språkbruk, kränkningar och att det

finns elever som är rädda för andra elever. En elev uppger att det är otryggt där det inte finns rastvakter på skolgården och på framsidan av skolan. Eleverna och lärarna nämner fotbollsplanen som en otrygg plats, men lärare framhåller att det finns rastvakter där. Elever uppger att en del elever stannar hemma på grund av rädsla för andra elever. Även lärare berättar att det finns elever som inte velat gå till skolan på grund av bristande trygghet samt elever som inte vågar gå på toaletten själva av rädsla för att bli inlåsta. Elever uppger att när resurspersoner inte är kvar har det skett en försämring både för de elever som hade resurspersonerna och för de andra eleverna. Representanter för elevhälsan uppger att det har skett en ökning av kränkningar efter att resurspersonerna slutade på skolan.

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Elever i mellanstadiet känner till ordningsreglerna, men berättar att många elever inte följer dem. Flera elever är osäkra på om de fått tycka till om reglerna och vet inte vem som har bestämt reglerna.

Lärarna och elevhälsan berättar att lärarna har haft svårt att komma överens om vilka ordningsregler som ska gälla, vilket eleverna enligt en representant för elevhälsan känner av. En representant för elevhälsan uppger vidare att reglerna inte efterföljs, bland annat regeln kring språkbruk. Lärare och elevhälsan uppger att de pratat om ordningsreglerna i klasserna i början av höstterminen 2024. Enligt lärarna följdes ordningsreglerna upp av personalen på höstlovet, men eleverna har inte involverats i någon utvärdering under höstterminen 2024, det var senast rektorn som ändrade någon regel. Det finns en åtgärdstrappa för när regler inte efterlevs, men lärarna vet inte om den följs.

Den biträdande rektorn uppger att klasserna pratar om ordningsreglerna vid terminsstart och att de sitter uppe i klassrummen. Den biträdande rektorn kan inte säga hur involverade eleverna har varit i arbetet med reglerna. Rektorn uppger att inte alla vuxna på skolan agerar kring hårt språkbruk.

I intervju med rektorn och den biträdande rektorn uppger rektorn att det inte finns några skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning som beslutats av rektorn.

Utredning vid upprepade ordningsstörningar eller olämpligt uppträdande samt disciplinära åtgärder

Vid intervju med elever, lärare och elevhälsa framkommer att det finns elever som återkommande uppträder ordningsstörande eller olämpligt samt kränker andra elever. Av intervjuer med lärare framgår att det kan förekomma att det inte går att genomföra lektioner på grund av att elever stör ordningen och att många av de elever som stör ordningen inte fungerar

ihop. En lärare uppger att den situation med oro och otrygghet som tidigare funnits i en klass nu återfinns i lägre årskurser där personalen inte räcker till. Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att elevers ordningsstörande uppförande gör att elever själva går miste om undervisning. Tio elever nämns återkommande uppträda ordningsstörande. Den biträdande rektorn uppger att hen känner igen samtliga elever men att det främst handlar om fem av dessa elever. I intervju med rektorn och biträdande rektorn lyfter de fram att skolan har en skyldighet att anpassa så att elever får möjlighet att uppföra sig på ett fungerande sätt och att man även behöver titta på situationen i klassrummet. Både representanter för elevhälsan och rektorn uppger att det vid skolan inte görs någon utredning då elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, men beskriver att visst arbete sker utifrån skolans åtgärdstrappa.

Av intervju med lärare framgår att det är otydligt för dem hur de ska agera i fall då det kan vara aktuellt med disciplinära åtgärder och att de behöver stöd från ledningen i hur de ska agera i svåra situationer. Lärare i de lägre årskurserna uppger bland annat att de använder sig av utvisning ur undervisningslokalen när det inte går att bedriva undervisning. Lärarna säger dock att disciplinära åtgärder inte dokumenteras då det inte hinns med.

Förebyggande arbete för att förhindra kränkande behandling

Innevarande läsårs plan mot kränkande behandling är enligt dokumentet reviderad den 27 november 2024 och den biträdande rektorn uppger att hen har reviderat planen detta datum. Enligt den biträdande rektorn har planen mot kränkande behandling gått ut till lärarna för att de ska kunna kommentera, eleverna har inte involverats i arbetet. Det finns ett årshjul som personalen ska arbeta efter, men detta har inte fungerat. En lärare uppger att planen mot kränkande behandling är under revidering och att den har varit det sedan höstterminen 2023. Lärare, elevhälsan och den biträdande rektorn uppger att elever och lärare inte har arbetat med planen mot kränkande behandling under höstterminen 2024. Kuratorn uppger att kuratorn fått uppdraget att revidera planen och att arbetet ska fortsätta under vårterminen 2025. Skolinspektionen har även tagit del av föregående års plan mot kränkande behandling. I föregående års plan finns en rubrik "Plan för arbetet 2023", och i innevarande års plan rubriken "Plan för arbetet 2025", punkterna under dessa rubriker är likalydande i de två dokumenten. I föregående läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling finns det noteringar om att åtgärder inte genomförts. I den plan som reviderats i november 2024 framgår inte någon redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Anmälan, utredning och åtgärder vid förekomst av kränkande behandling

Lärare uppger att om personal får kännedom om att en elev känner sig kränkt så pratar lärarna med de inblandade eleverna samt kontaktar vårdnadshavarna. Vidare uppger lärarna följande. De gör en anmälan i skolans system och anmälan går till rektorn och grundskolechefen. Alla händelser av kränkande behandling anmäls inte och det går inte att anmäla alla händelser när det kommer till verbala kränkningar eftersom det sker så ofta. Lärarna får inte återkoppling efter att händelser anmälts. Enligt representant för elevhälsan följs anmälningar om tillbud i systemet aldrig upp och det är oklart vad som händer med det som anmäls. Den biträdande rektorn uppger följande. Om en elev upplever sig kränkt så görs en utredning av händelsen och en anmälan i det digitala systemet. Den personal som bevittnat händelsen är den som utreder, i första hand genom samtal med inblandade elever, efter det kan samtal till vårdnadshavare aktualiseras. Elevhälsan deltar inte i utredning om kränkande behandling i det första steget utan kan kopplas in senare.

Lärare uppger vid intervju att personalen inte räcker till när det kommer till åtgärder när kränkande behandling har konstaterats och att personalen sinsemellan inte diskuterat om åtgärder har fungerat eller inte. Lärarna säger att de som åtgärd samtalar med de yngre eleverna och nämner att de har följt elever nära på raster och stärkt upp med rastvärdar utomhus samt med korridorsvakter inomhus. En lärare säger att lärarna får dåligt gehör från ledningen om hur de ska gå vidare om åtgärder inte hjälper. Den biträdande rektorn säger att vissa verbala kränkningar har lett till att alla klasser pratat om händelsen. På mellanstadiet har eleverna även tittat på film som de sedan diskuterat. Vidare nämner den biträdande rektorn åtgärder som att ha två rastvärdar på rasterna samt en korridorsvärd innan skolan startar. Rektorn uppger att om kränkningar fortsätter så hanteras det via skolans åtgärdstrappa.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Vissa elever uppger att de fått besvara enkäter kring trygghet och studiero under läsåret 2023/24, men kommer inte ihåg om de fått någon återkoppling på enkäten. Några elever säger att trygghet och studiero kan komma upp till diskussion om det varit slagsmål. Eleverna i årskurs 5 uppger att de inte haft något temaarbete kring trygghet och studiero under läsåret 2023/24 eller höstterminen 2024, medan en elev berättar att deras lärare i slutet av vår- och början av höstterminen 2024 pratat om trivsel och respekt med eleverna.

Flera lärare uppger att de inte tror att eleverna har gjort trygghetsenkäter under höstterminen 2024 och några kommer fram till att de senast genomfördes under höstterminen 2023. Lärare uppger vidare följande. Skolan arbetar med faddrar och trygghetsgrupper men detta arbete har

"kommit av sig". Det genomförs ett värdegrundsarbete med eleverna som förkortas "VARMT". Under föregående läsår hade de inte något skolövergripande värdegrundsarbete eller annat temaarbete kopplat till trygghet och studiero eftersom skolan knappt hade någon elevhälsa under vårterminen 2024. Kuratorn uppger att det inte genomförts något sådant arbete under vår- eller höstterminen 2024 samt att skolan i januari 2025 ska genomföra gruppstärkande övningar.

Rektorn beskriver tryggheten och studieron på skolan som ett utvecklingsområde som hänger ihop med värdegrunden och att de behöver ta ett omtag kring värdegrund. Elevhälsan har under höstterminen 2024 enligt rektorn inte varit delaktiga i något arbete som berört trygghet och studiero, men kuratorn har fått i uppdrag att vara ute i klasser. Det finns enligt den biträdande rektorn en handlingsplan på gruppnivå, men som tillkommit utifrån ett behov på individnivå. Den handlar bland annat om att försöka lösgöra resurser för att komma till rätta med de problem som finns, det kan till exempel handla om förstärkt personaltäthet på raster, schemaläggning och värdegrundsarbete. Enligt rektorn är rutiner en sak som saknas och inte fungerar på skolan.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete kring trygghet och studiero

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49 och 229 f., framgår att huvudmannens ställningstagande bl.a. bör baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva. (...) Huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det

förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

I förarbetena, prop. 2021/22:160, s. 236, anges även att om det till exempel finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i låg utsträckning ska skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Disciplinära åtgärder

Under de förutsättningar som anges i 5 kap. 7 § skollagen får en lärare besluta om utvisning ur undervisningslokalen. Av bestämmelsen framkommer att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen inte får fattas för en elev i förskoleklassen. Åtgärden ska enligt 5 kap. 24 § skollagen dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Utredning och åtgärder vid ordningsstörningar m.m.

Enligt 5 kap. 9–10 §§ skollagen ska rektorn se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med

utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Åtgärder mot kränkande behandling

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt 6 kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i arbetet med uppföljning av ordningsreglerna och hur de efterlevs. Det framgår att det finns ordningsregler på skolan som inte efterlevs och att en uppföljning av ordningsreglerna skett under höstterminen 2024 utan att eleverna involverats i denna. Vidare saknas det en samsyn hos personalen kring vilka regler som gäller samt hur personalen ska agera när reglerna bryts. Det är viktigt att skolan, under medverkan av eleverna, regelbundet följer upp hur skolans ordningsregler fungerar och att uppföljningens resultat analyseras. Detta bidrar till att personalen får en samsyn och ges förutsättningar att se till att reglerna efterlevs.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att det vid skolenheten inte finns några skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning som beslutats av rektorn.

Utredning vid upprepade ordningsstörningar eller olämpligt uppträdande samt disciplinära åtgärder

Av utredningen framgår att det finns flera elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen. Det har även framkommit uppgifter om att elever kan ha sådana svårigheter i skolsituationen att eleven inte alltid kan delta i undervisningen. Även om vissa åtgärder vidtas utifrån ordningsstörande beteende, konstaterar Skolinspektionen att det är en brist att rektorn inte har sett till att det genomförs utredningar gällande de elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt. Att ett sådant uppförande utreds är viktigt för att komma fram till adekvata åtgärder som möter elevens behov och stöttar eleven i att förändra sitt beteende. Om det vid en sådan utredning framkommer att förutsättningarna för en utredning av elevers behov av särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att vidtagna disciplinära åtgärder inte dokumenteras.

Förebyggande arbete för att förhindra kränkande behandling

Huvudmannen ska se till att planen mot kränkande behandling upprättas varje år. Av utredningen framgår att arbetet med planen mot kränkande behandling inte genomförts enligt skolans rutiner, skolan har inte arbetat enligt skolans årshjul. Eleverna har inte heller deltagit i arbetet med planen. Det framgår att det på skolan återkommande förekommer kränkningar och det finns uppgifter om att detta ökat innevarande läsår. Den plan för arbetet som angetts i de två dokument som inkommit till Skolinspektionen är densamma för år 2025 som för år 2023 och det har inte heller skett någon uppföljning av elevernas trygghet under vår- eller hösttermin 2024. Mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen gör Skolinspektionen följande bedömning. Huvudmannen har inte sett till att det, under medverkan av eleverna, upprättats en plan med en översikt över de åtgärder som innevarande år utifrån rådande förhållanden i den egna verksamheten, behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Vidare saknas en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Sammantaget finner Skolinspektionen att skolan brister i det förebyggande arbetet för att förhindra kränkande behandling.

Anmälan, utredning och åtgärder vid förekomst av kränkande behandling

Av utredningen framgår att de händelser då en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling som anmäls till rektorn även anmäls vidare till huvudmannen. Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med att anmäla kränkande behandling till rektorn, då det framkommer att alla uppgifter om kränkande behandling inte anmäls. I övrigt framkommer det inte av omständigheterna i ärendet att huvudmannen brutit mot bestämmelserna om utredning och åtgärder vid kränkande behandling.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Av utredningen framgår att det finns en otrygghet i skolmiljön samt att det är dålig studiero i vissa klasser. Bland annat framgår att det förekommer ett hårt språkbruk, att elever är rädda för andra elever, att kränkningar på skolan är ofta förekommande och att det i vissa årskurser återkommande inträffar att lektioner inte kan genomföras på grund av ordningsstörningar.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att verksamheten inte lever upp till författningarnas krav när det gäller förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Av utredningen framkommer visserligen att vissa åtgärder vidtagits och att rektor och biträdande rektor har identifierat vissa problemområden bland annat när det gäller värdegrundsarbete och rutiner. Skolan har även utifrån en specifik situation formulerat en handlingsplan för att försöka lösgöra resurser för att komma till rätta med problem i verksamheten. I ärendet framkommer dock att det över en längre tid saknats ett fungerande arbete kring trygghet och studiero samt förekommit oro och otrygghet i elevgrupper vilket sedan återkommit i lägre årskurser. Skolan har tidigare genomfört uppföljningar av elevernas trygghet och studiero genom enkäter, men detta har inte genomförts under vår- eller höstterminen 2024. Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i utredningen bedömer Skolinspektionen sammantaget att skolan inte har genomfört en övergripande uppföljning och kartläggning av nuläget på skolenheten och utifrån detta analyserat vilka behov som finns i verksamheten för att kunna identifiera hinder för att elever ska ha trygghet och studiero. Detta utgör en förutsättning för att skolan ska kunna bedöma vilka åtgärder som är relevanta för att undanröja sådana hinder och förbättra tryggheten och studieron.

Av Skolinspektionens utredning framkommer att det föreligger ett flertal hinder för att elever ska ha en trygg skolmiljö och studiero i undervisningen. Det framgår till exempel att det under det senaste läsåret saknats ett skolövergripande värdegrundsarbete kopplat till trygghet och studiero och att elever upplever att rastvakter inte har uppsikt över alla platser på skolgården. Samtidigt framkommer i utredningen uppgifter om att kränkningar ökar samt studieron försämras och att det inträffar att

undervisning inte kan genomföras på grund av ordningsstörningar i klassrummet. Av utredningen framgår att lärare upplever att det inte sker någon uppföljning av om åtgärder som vidtas vid kränkande behandling fungerar samt att lärarna inte vet hur de ska gå vidare om åtgärder inte hjälper. Det framgår att det saknas en samsyn avseende skolans ordningsregler och efterlevnad samt att lärare är osäkra på hur de ska agera vid ordningsstörningar och efterfrågar mer stöd i detta arbete. Skolinspektionen har i detta beslut även identifierat allvarliga brister i skolans arbete med elevers behov av stöd. Rektorerna har lyft fram frågor kring klassrumssituationen och möjligheter till anpassningar för att elever ska ges möjlighet att uppföra sig på ett fungerande sätt. Av uppgifter från lärare och elevhälsa framgår dock att de upplever svårigheter att hinna med sitt uppdrag och det framgår av rektorernas uppgifter att vissa åtgärder som planerats när det gäller till exempel personaltäthet inte blivit genomförda. Även om visst arbete genomförs och planeras bedömer Skolinspektionen att skolan behöver genomföra en övergripande uppföljning och analys av vilka orsaker som ligger bakom de problem som finns i verksamheten, vilket krävs som grund för adekvata åtgärder för att förbättra tryggheten och studieron.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Hudiksvalls kommuns verksamhet vid Friggesundsskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Hudiksvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att de påtalade bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Denna bedömning görs mot bakgrund av att det handlar om omfattande brister som påverkar många elever på skolan. Det föreligger brister i flera steg i arbetsgången med stödinsatser vid skolenheten. Bristerna medför att många elever vid Friggesundsskolan antingen inte får eller löper en uppenbar risk att inte få det stöd eller särskilda stöd som de har rätt till, vilket är avgörande för elevernas måluppfyllelse (jfr prop. 2013/14:112, s. 44 f.). Även vad gäller arbetet för att skapa trygghet, studiero och motverka

kränkande behandling finns allvarliga brister som påverkar elevernas lärande och kunskapsutveckling negativt. Flera av de brister som konstaterats har pågått en längre tid. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövt. Föreläggandet ska därför förenas med vite

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 1 500 000 kronor.

Föreläggande

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever och lärare framkommer att elever i årskurs 4, 5 och 6 erbjuds att delta på extra studietid vid ett tillfälle per vecka, i två timmar, samt att en lärare är ansvarig för den extra studietiden. Elever och lärare uppger vidare att inte alla elever kan delta på den extra studietiden på grund av att elever har skolskjuts på den tid där den extra studietiden erbjuds. En lärare uppger att det är cirka 30 elever på skolan, det vill säga ungefär hälften av eleverna, som på olika sätt har skjuts till och från skolan, via lokaltrafik eller skolskjuts.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår bland annat att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Av förarbetena, prop. 2021/22:111 s. 20, framgår bland annat att vid planering av studietiden behöver hänsyn tas till att elever som deltar kan ha behov av skolskjuts.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan erbjuder extra studietid till elever i årskurs 4, 5 och 6 på en tid där många av eleverna inte har möjlighet att delta på grund av skolskjuts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Hudiksvalls kommuns verksamhet vid Friggesundsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Hudiksvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utredare Anna Karlsson har varit föredragande i ärendet. I ärendets handläggning har även utredare Oskar Holst, enhetschef Eva-Lena Ölund Brändström och regionjurist Malin Backéus deltagit.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet i stället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.